

Spis treści

Wstęp	15
-------------	----

Rozdział I POJĘCIE, PRZEDMIOT I ŹRÓDŁA PRAWA KONSTYTUCYJNEGO

Piotr Cieczot

1. Geneza pojęcia prawa konstytucyjnego	17
2. Pojęcie prawa konstytucyjnego współcześnie	19
3. Przedmiot prawa konstytucyjnego	21
4. Prawo konstytucyjne w systemie prawa	24
5. Źródła prawa konstytucyjnego	26

Rozdział II KONSTYTUCJA JAKO USTAWA ZASADNICZA PAŃSTWA

Radosław Puchta

1. Znaczenie pojęcia „konstytucja”	33
2. Upowszechnienie idei konstytucji	37
3. Ustanawianie konstytucji	40
4. Normatywny charakter konstytucji	43
5. Najwyższa moc prawna konstytucji	51
6. Dokonywanie zmian w konstytucji	54

Rozdział III SYSTEM ORGANÓW PAŃSTWOWYCH

Michał Ożóg

1. Pojęcie organu państwowego	59
2. Klasyfikacja organów państwowych	60
3. Zasady określające strukturę organów państwowych	64
4. System organów państwowych w Konstytucji RP	67

Spis treści

Rozdział IV PODSTAWOWE SYSTEMY RZĄDÓW *Artur Olechno*

1. Definicja systemu rządów	71
2. System parlamentarno-gabinetowy	72
3. System prezydencki	74
4. System półprezydencki	76
5. System kanclerski	78
6. System rządów zgromadzenia	79

Rozdział V EWOLUCJA POLSKIEGO KONSTYTUCJONALIZMU *Jarosław Matwiejuk*

1. Pierwsze polskie konstytucje	83
2. Konstytucje II Rzeczypospolitej	86
3. Konstytucje Polski Ludowej	91
4. Polski konstytucjonalizm w okresie transformacji ustrojowej w latach 1989–1992	93
5. Przygotowanie i uchwalenie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.	96

Rozdział VI PODSTAWOWE ZASADY USTROJOWE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ *Andrzej Jackiewicz*

1. Wstęp	99
2. Funkcje zasad ustrojowych	101
3. Hierarchia zasad w systemie konstytucyjnym	101
4. Zasada demokratycznego państwa prawnego	102
5. Zasada suwerenności Narodu	105
6. Zasada podziału i równowagi władz	107
7. Zasada państwa unitarnego	110
8. Zasada republikańskiej formy państwa	112

Spis treści

9. Zasada pluralizmu politycznego	113
10. Zasady określające stosunek państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych	116
11. Zasada społeczeństwa obywatelskiego	121
12. Podsumowanie	124

Rozdział VII KONSTYTUCYJNE WOLNOŚCI, PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁOWIEKA I OBYWATELA

Jarosław Matwiejuk

1. Geneza i ewolucja wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela	127
2. Podstawowe pojęcia: wolność, prawo, obowiązek, człowiek, obywatel	129
3. Zasady przewodnie statusu jednostki w Konstytucji RP z 1997 r.	133
4. Konstytucyjna systematyka wolności i praw człowieka i obywatela	138
5. Środki ochrony wolności i praw człowieka i obywatela	143
6. Podstawowe obowiązki człowieka i obywatela	149

Rozdział VIII ŹRÓDŁA PRAWA W POLSKIM SYSTEMIE KONSTYTUCYJNYM

Andrzej Jackiewicz

1. Wstęp	153
2. Definicja źródeł prawa	154
3. Konstytucyjne fundamenty systemu źródeł prawa	154
4. Cechy aktów prawa powszechnie obowiązującego	156
5. Krajowe źródła prawa powszechnie obowiązującego	158
6. Źródła prawa o charakterze wewnętrznym	165
7. Ogłaszanie aktów normatywnych	168
8. Praktyka i problemy związane z krajowym systemem źródeł prawa	170

Spis treści

Rozdział IX PRAWO MIĘDZYNARODOWE I PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ W POLSKIM SYSTEMIE KONSTYTUCYJNYM

Andrzej Jackiewicz

1. Wprowadzenie	173
2. Artykuł 9 Konstytucji RP jako podstawowa determinanta miejsca prawa międzynarodowego w systemie źródeł prawa RP	174
3. Umowy międzynarodowe w systemie źródeł prawa (art. 87 ust. 1 Konstytucji RP)	175
4. Miejsce ratyfikowanych umów międzynarodowych w krajowym porządku prawnym (art. 91 ust. 1 i 2 Konstytucji RP)	177
5. Prawo Unii Europejskiej w polskim systemie konstytucyjnym – klauzula europejska (art. 90 Konstytucji RP)	178
6. Miejsce prawa Unii Europejskiej w krajowym porządku prawnym (art. 91 ust. 1 i 3 Konstytucji RP)	179
7. Współdziałanie sądów polskich oraz Trybunału Konstytucyjnego z Trybunałem Sprawiedliwości UE i Europejskim Trybunałem Praw Człowieka	183
8. Aktualne wyzwania i perspektywy	185

Rozdział X INSTYTUCJE DEMOKRACJI BEZPOŚREDNIEJ

Andrzej Jackiewicz

1. Podstawy teoretyczne.....	187
2. Instytucjonalne formy demokracji bezpośredniej w Polsce.....	191
3. Ocena i praktyka funkcjonowania w Polsce	194
4. Wnioski i perspektywy.....	197

Rozdział XI PRAWO WYBORCZE DO SEJMU I SENATU ORAZ DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Andrzej Jackiewicz

1. Wstęp: funkcje i historia prawa wyborczego.....	199
2. Zasady prawa wyborczego.....	201
3. Przebieg wyborów do Sejmu i Senatu	212

Spis treści

4. Przebieg wyborów do Parlamentu Europejskiego w Polsce.....	216
5. Podsumowanie	217

Rozdział XII STATUS POSŁA I SENATORA

Jarosław Matwiejuk

1. Definicja, geneza i ewolucja mandatu posła i senatora.....	219
2. Istota mandatu parlamentarnego	221
3. Zasada niepołączalności mandatu parlamentarnego (<i>incompatibilitas</i>)	223
4. Immunitet parlamentarny	225
5. Prawa i obowiązki posłów i senatorów w Sejmie i w Senacie	227
6. Parlamentarne formy organizowania się posłów i senatorów.....	230
7. Inne prawa i obowiązki posłów i senatorów.....	232
8. Warunki wykonywania mandatu posła i senatora.....	233
9. Odpowiedzialność regulaminowa posła i senatora.....	236

Rozdział XIII ORGANIZACJA I ZASADY FUNKCJONOWANIA PARLAMENTU

Kamila Bezubik

1. Organizacja wewnętrzna Sejmu i Senatu.....	239
2. Zasady funkcjonowania Sejmu i Senatu.....	247

Rozdział XIV FUNKCJE PARLAMENTU

Kamila Bezubik

1. Pojęcie funkcji parlamentu	253
2. Funkcja ustawodawcza	254
3. Funkcja kontrolna	264
4. Funkcja kreacyjna	269

Spis treści

Rozdział XV PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ *Artur Olechno*

1. Ewolucja urzędu prezydenta w Polsce.....	271
2. Pozycja ustrojowa Prezydenta RP.....	273
3. Tryb wyboru Prezydenta RP	275
4. Kompetencje Prezydenta RP.....	279
5. Prawne formy działania	291
6. Zasady odpowiedzialności głowy państwa.....	294
7. Aparat pomocniczy Prezydenta RP.....	296
8. Uposażenie byłego Prezydenta RP	297

Rozdział XVI RADA MINISTRÓW *Lech Jamróż*

1. Pojęcie Rady Ministrów RP a pojęcie rządu na gruncie Konstytucji RP z 1997 r.	299
2. Powoływanie Rady Ministrów i zmiany w jej składzie.....	300
3. Skład i struktura Rady Ministrów	305
4. Szczególny status Prezesa Rady Ministrów (premiera).....	308
5. Funkcje i kompetencje Rady Ministrów	311
6. Odpowiedzialność Rady Ministrów i jej członków	316
7. Podsumowanie	321

Rozdział XVII ADMINISTRACJA RZĄDOWA *Lech Jamróż*

1. Definicja administracji rządowej	323
2. Wojewoda.....	323
3. Rządowa administracja zespolona w województwie.....	325
4. Niezespolona administracja rządowa.....	325

5. Akty prawa miejscowego terenowych organów administracji rządowej.....	326
6. Prezes Rady Ministrów jako zwierzchnik korpusu służby cywilnej	326

Rozdział XVIII
SAMORZĄD TERYTORIALNY

Jarosław Matwiejuk

1. Konstrukcja prawna jednostek samorządu terytorialnego	329
2. Zasady wyborów samorządowych.....	333
3. Referendum lokalne	339
4. Charakter prawny mandatu, prawa i obowiązki radnego.....	343
5. Organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego	348
6. Zakres kompetencji jednostek samorządu terytorialnego.....	350
7. Nadzór nad samorządem terytorialnym	354

Rozdział XIX
KONSTYTUCYJNE ZASADY ORGANIZACJI I FUNKCJONOWANIA
WŁADZY SĄDOWNICZEJ

Artur Olechno

1. Pojęcie wymiaru sprawiedliwości i władzy sądowniczej	359
2. Historia polskiego wymiaru sprawiedliwości	360
3. Konstytucyjne zasady wymiaru sprawiedliwości	362

Rozdział XX
WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI – SĄDY

Lech Jamróż

1. Konstytucyjne podstawy władzy sądowniczej.....	373
2. Wymiar sprawiedliwości (sądy) w Konstytucji RP	374
3. Zasada praworządnego procesu sądowego	375
4. Organy wymiaru sprawiedliwości – Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne, sądy wojskowe	376
5. Samorząd sędziowski.....	392
6. Inne stanowiska w strukturze wymiaru sprawiedliwości.....	393
7. Podsumowanie	395

Spis treści

Rozdział XXI KRAJOWA RADA SĄDOWNICTWA *Lech Jamróż*

1. Założenia ustrojowe i status Krajowej Rady Sądownictwa	397
2. Konstytucyjne zadania Krajowej Rady Sądownictwa	398
3. Skład Krajowej Rady Sądownictwa i tryb funkcjonowania	399
4. Ustawowe kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa	400
5. Statystyka	402
6. Podsumowanie	403

Rozdział XXII TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY *Radosław Puchta*

1. Istota sądownictwa konstytucyjnego	407
2. Sądownictwo konstytucyjne w polskiej tradycji ustrojowej	409
3. Kontrola hierarchicznej zgodności norm prawnych	412
4. Pozostałe kompetencje Trybunału Konstytucyjnego	421
5. Skład i organizacja Trybunału Konstytucyjnego	426

Rozdział XXIII TRYBUNAŁ STANU *Piotr Czczot*

1. Istota odpowiedzialności konstytucyjnej	435
2. Geneza Trybunału Stanu w Polsce	437
3. Pozycja ustrojowa i organizacja Trybunału Stanu	440
4. Zakres odpowiedzialności konstytucyjnej w Polsce	442
5. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności konstytucyjnej	444
6. Procesy przed Trybunałem Stanu w III RP	447

Spis treści

Rozdział XXIV NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Andrzej Jackiewicz

1. Geneza i ewolucja najwyższego organu kontroli w Polsce	449
2. Pozycja ustrojowa i zasady działania NIK.....	451
3. Organizacja Najwyższej Izby Kontroli.....	452
4. Zakres i kryteria kontroli	454
5. Postępowanie kontrolne i uprawnienia NIK	456
6. Najwyższa Izba Kontroli w praktyce ustrojowej	458

Rozdział XXV RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Michał Ożóg

1. Geneza instytucji ombudsmana	461
2. Pozycja ustrojowa Rzecznika Praw Obywatelskich	463
3. Wymogi stawiane kandydatom na RPO.....	464
4. Procedura powołania RPO	465
5. Procedura odwołania RPO	466
6. Zakres zadań i formy działania RPO	467
7. Działania systemowe RPO na rzecz ochrony praw i wolności konstytucyjnych	471

Rozdział XXVI KRAJOWA RADA RADIOFONII I TELEWIZJI

Lech Jamróż

1. Status organu.....	475
2. Funkcje i zadania KRRiT.....	476
3. Skład i status członków KRRiT.....	477
4. Akty prawne KRRiT oraz jej Przewodniczącego	480
5. Skargi i wnioski dotyczące działalności nadawców radiowych i telewizyjnych.....	481
6. Uwagi końcowe	482

Spis treści

Rozdział XXVII FINANSE PUBLICZNE

Artur Olechno

1. Historia polskich regulacji konstytucyjnych w zakresie finansów publicznych.....	487
2. Zakres regulacji konstytucyjnej	488
3. Zasady ogólne gospodarki finansowej państwa	489
4. Ustawa budżetowa	490
5. Tryb budżetowy	493
6. Kontrola wykonania ustawy budżetowej	496
7. Pozycja Narodowego Banku Polskiego	497

Rozdział XXVIII STANY NADZWYCZAJNE

Jarosław Matwiejuk

1. Pojęcie i historia regulacji stanów nadzwyczajnych.....	501
2. Konstytucyjna regulacja stanów nadzwyczajnych.....	503
3. Stan wojenny.....	506
4. Stan wyjątkowy.....	513
5. Stan klęski żywiołowej	520